

Χριστούγεννα, καὶ κάθε χρόνο τὸ ἴδιο μάθημα: τῆς θείας Πτωχείας

«Δεῦτε λάβετε τὰ τοῦ Παραδείσου ἔνδον Σπηλαίου»
«Μάγους κατέπληττεν, οὐ σκῆπτρα καὶ θρόνοι, ἀλλ' ἐσχάτη πτωχεία»

Ἄν δὲν καταλάβουμε, πὼς ὁ πλουτισμὸς θεολογίας ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ φτωχικό, ἀπέριττο καὶ ἀπλὸ μοναχικὸ κελλί, τότε δὲν θὰ μπορέσουμε ποτὲ νὰ βιώσουμε καὶ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο. Γιατὶ τὸ καλογερικὸ κελλί, ποὺ εἶναι ἀναμφισβήτητα χῶρος προσευχῆς, ἀσκήσεως καὶ ἁγιασμοῦ, βρίσκεται σὲ πλήρη συντονισμό, ἀλλὰ ἔχει καὶ τόση μεγάλη συγγένεια μὲ τὸ Σπήλαιο τῆς Βηθλεέμ, ὥστε νὰ ἀλληλοπεριχωρεῖται τὸ ἓνα στὸ ἄλλο. Μὲ λίγα λόγια, καὶ τὰ δύο ἔχουν ἓνα κοινό, συγγενικὸ στοιχεῖο: τὴν πτωχεία. Αὐτὴ ποὺ κατέπληξε τοὺς Μάγους, αὐτὴ ποὺ καταπλήσσει τὸν κάθε μεγαλόφρονα, ὁ ὁποῖος διακρίνει στὸ φτωχικὸ κελλί καὶ στὸ τσαλακωμένο ἔνδυμα τοῦ κάθε μοναχοῦ, τὴν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐλογία Του. Καὶ ἀναφερόμαστε στὸν ἀληθινὸ μοναχό, ὁ ὁποῖος «τὸν τόπον φυλάττει», ἀλλὰ παράλληλα καθίσταται καθημερινὰ καὶ «κοινωνὸς θείας χάριτος». Γιατὶ εὐρισκόμενος «ἐνώπιος ἐνωπίῳ», αὐτὸς δηλαδή, κι ὁ Θεός, κατανοεῖ πλήρως πὼς «ὅλον τὸ καθ' ἡμᾶς πτωχεύσας, καὶ χοϊκὸν ἐξ αὐτῆς ἐνώσεως, καὶ κοινωνίας ἐθεούργησας».

Εἶναι, πιστεύω, ἀδύνατο νὰ συλλάβει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ὁ συγκυλινδούμενος ταῖς ἡδοναῖς καὶ μερίμναις τοῦ βίου αὐτὸ τὸ μέγα μυστήριον τῆς πτωχείας, ποὺ δὲν ξεκινᾷ τόσο ἀπὸ τὴν ἀπουσία ὑλικῶν κλπ. ἄλλων ἀγαθῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πτωχεία τῆς φύσεώς μας, ἡ ὁποία δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ πλουτίσει μὲ τὴν πρόσληψη τῆς παρουσίας Του. Καὶ τοῦτο, γιατί ἐπιμένει στὴν ἀποθήκευση πολλῶν καὶ περιττῶν ἀγαθῶν, ὅπως γνώσεις, θέσεις καὶ ἀκαδημαϊκοὺς τίτλους, ποὺ ἐξασφαλίζουν μὲν μιὰ κοινωνικὴ θέση καὶ δικαίωση, ὅμως ἀπομακρύνουν τὴν ψυχὴ στὸ νὰ ἐννοήσῃ τὴν πτωχεία τῆς σὲ ἀληθινὴ γνώση, ἀνόθευτη ἀγιοπνευματικὴ ζωὴ, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τῆς βιώσεως τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς «κενώσεως Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος μορφὴν δούλου ἔλαβε». Ἄν, μὲ λίγα λόγια, δὲν καταστῇ ἡ ψυχὴ Σπήλαιο ἀπέριττο, πενιχρό, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Σωτήρα, ὥστε νὰ γίνῃ ὁ λόγος τοῦ ἱ. ὑμνογράφου πραγματικότητα: «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς, ἐξ ὕψους ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἀνατολὴ ἀνατολῶν, καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ, εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν...».

Ἄν, λοιπόν, τοὺς σοφοὺς Μάγους, αὐτοὺς τοὺς γνήσιους ἐρευνητές, ποὺ μὲ ὑπομονή, ἐπιμονή, ἴσως καὶ μὲ κινδύνους, ἀπογοητεύσεις καὶ κόπους πολλοὺς ἀναζητοῦσαν «τίς ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς» κι ἂν ἐπίσης αὐτὸ ποὺ τοὺς κατέπληξε δὲν ἦταν τίποτε τὸ ἐπιφανειακό, ἐφήμερο καὶ τετριμμένο, ἀλλὰ ἡ πτωχεία Του, τότε ὁ κάθε πιστὸς ποὺ ἐτοιμάζεται νὰ εὐπρεπίσῃ τὸ Σπήλαιό του, ὀφείλει πρωτίστως αὐτὴν τὴν πτωχεία νὰ προβάλλῃ, νὰ καταθέσῃ, νὰ διαμηνύσῃ. Κατὰ τὸ ψαλμικόν, «ἐγὼ δὲ πτωχὸς εἰμὶ καὶ πέννης· ὁ Θεός, βοήθησόν μοι. βοηθὸς μου καὶ ρύστης μου εἶ σύ· Κύριε, μὴ χρονίσῃς.» (Ψαλμ. 69,6) Ἀμήν.

Υ.Γ.[προσωπικὴ κατάθεση]. Στὸ περιθώριο τῶν παραπάνω σκέψεων θεώρησα καλὸ νὰ προσθέσω καὶ κάποια προσωπικά μου βιώματα, τὰ ὁποῖα, πιστεύω, ὅτι ἐνισχύουν τὰ ὅσα προανέφερα. Ποιὸς ξέρει δέ, ἂν τὰ ὑστερόγραφα αὐτὰ λόγια ἀποτελοῦν καὶ εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ὡς ἄνω γραφτοῦ ἢ καὶ ἄλλων...

Θυμάμαι, λοιπόν, τὸ παλιό μας χωριὸ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐπισκεπτόμασταν τὰ σπίτια, παιδιὰ τότε, μὲ τὸ προνόμιο τῆς ἀθωότητος γιὰ νὰ μαζεύουμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φίλημα, ἐμπειρίες καὶ εἰκόνες. Πάντα σὲ ὥρα δειλινοῦ, κάπου ἐκεῖ στὸ σύνορο μὲ τὴ νύχτα, ἐπισκεπτόμασταν τὰ σπίτια νὰ ποῦμε τὰ κάλαντα. Κι αὐτὸ ποὺ ἀπόμεινε, λοιπόν, στὴν ψυχή, εἰκόνα ἀνεξίτηλη κι ἄσβεστη, ἦταν ἓνα πράγμα: ἡ ἀπλότητα κι ἡ νοικοκυρwsύνη ποὺ ἀπλώνονταν σ' ἐκεῖνα τὰ μικρά, φτωχικὰ σπίτια. Μήτε δέντρα, μήτε στολίδια, μήτε διάκοσμος χριστουγεννιάτικος ὑπῆρχε, παρὰ μονάχα, σὲ ἐλάχιστα σπίτια, κάποιες ἐόρτιες κάρτες, εὐχετήριες τῶν ἡμερῶν αὐτῶν κάρτες, ποὺ ἦταν ἀνοιγμένες πάνω στὸ λιτὸ καὶ ἀφτιασίδωτο τραπέζι, δίπλα σὲ κάποιες φωτογραφίες ξενιτεμένων. Κι αὐτὸ γίνονταν ὅχι γιὰ διακοσμηθεῖ τὸ σπίτι, ἀλλὰ νὰ δειχτεῖ στὸ γείτονα, στὸ συγγενή, στὸ φίλο ὅτι δὲν τοὺς ἀπολησμόνησαν οἱ δικοί τους-μέρες ποὺ ἔρχονταν.

Ὑστερα ἦταν ἐκεῖνα τὰ δωμάτια, τὰ μικρά, στενὰ καὶ φτωχικὰ δωμάτια, ποὺ χώνευαν μέσα στ' ἀπόβραδο μὲ τοὺς νοικοκυραίους καθισμένους δίπλα στὴ φωτιά, σοβαροὺς, ἤρεμους καὶ χωρὶς κανένα ἵχνος ἔπαρσης καὶ αὐτοπροβολῆς, νὰ χαίρονται ἀπλᾶ, ταπεινά κι ἀθόρυβα τὴ γιορτὴ, ξέροντας καὶ βιώνοντας ἓνα πράγμα: πὼς δίχως τὸν ἐκκλησιασμὸ δὲν ζεῖς τὴ γιορτὴ, δὲν συμπληρώνεις τὴν ἐόρτιο τράπεζα, ἂν δὲ λάβεις τὴν εὐλογία τοῦ δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντος καὶ μεταποιοῦντος τὴ δικιά μας πτωχεία σὲ πλουτισμὸ φιλοτιμίας, ἀξιοπρέπειας καὶ Ὁρθόδοξου λειτουργικοῦ ἥθους.

Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Ν. Καλλιανός
Ἐφημέριος
Ἰ. Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου